

Výukové programy JA Czech Příručka pro konzultanty

Autoři

Programový tým JA Czech

říjen 2015

Junior Achievement, o.p.s.

www.jaczech.cz

info@jaczech.cz

www.facebook.com/czechja

www.youtube.com/czechja

Regionální kancelář Zlín

Baťova vila, Gahurova 292, 760 01 Zlín

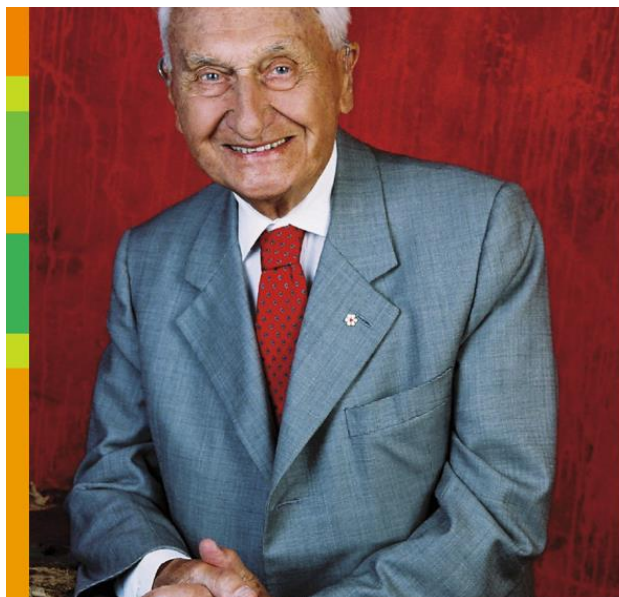
+420 577 219 084

Obsah

JA Czech	4
JA-YE Europe	5
JA Worldwide	5
Předmluva	6
Přínosy pro dobrovolné konzultanty JA Czech.....	7
Kapitola 1 Výukové programy	8
Výukové programy JA Czech	8
JA mini-Firma.....	8
JA Poznej svoje peníze	8
JA Firma	8
JA e-Ekonomie	8
JA Etika v podnikání	9
JA Titan.....	9
JA Podnikatel.....	9
Kapitola 2 Konzultant.....	10
Význam zapojení konzultanta v rámci programů JA Czech pro žáky a studenty	10
Formy účasti konzultanta na výuce	10
Možnosti zapojení konzultanta	10
Přednáška ve třídě/škole	10
Spolupráce na workshopech JA Czech.....	10
Účast v porotě na „Veletřhu JA Firem“	10
Účast na jiných akcích v průběhu školního roku	11
Výuka kurzu JA Czech na základních školách a víceletých gymnáziích	11
Konzultantská činnost pro střední, vyšší odborné a vysoké školy zaměřená na konkrétní skupinu studentů	11
Kapitola 3 Všeobecné pokyny pro konzultanta.....	15
Spolupráce s učitelem	15
Seznamte se s žáky/studenty.....	15
Seznamte se s učebními materiály a organizací JA Czech	15
Kapitola 4 Pedagogické tipy	16
Poprvé ve třídě (s žáky/studenty).....	16
Jak udržet hodinu ve správném tempu	16
Jak navodit atmosféru	16
Jak vést diskusi	16
Jak vést diskuse o sporných záležitostech.....	17
Jak vést práci ve skupinkách.....	17
Příklady aktivit.....	17
Kde hledat inspiraci	18
Co dělat, když... ..	18

JA Czech

Organizace Junior Achievement byla založena v roce 1919 v USA. Je nejstarší, nejrozsáhlejší a nejrychleji se vyvíjející neziskovou vzdělávací organizací na světě. Poskytuje praktické ekonomické vzdělání studentům všech věkových skupin. V České republice organizace nese název JA Czech.

„Posláním organizace Junior Achievement je vzdělávat českou mládež tak, aby poznala hodnotu podnikání, porozuměla obchodu a ekonomii, rozvíjela etický postoj k vedení a byla dobře připravena na svět práce.“

Tomáš Jan Baťa
zakladatel JA Czech

Jsme mostem mezi formálním a neformálním vzděláváním. Vidíme smysl v doplňování klasického vzdělávání o praktické aktivity, které pomáhají studentům prosadit se a naplno se seberealizovat. Přinášíme aktuální znalosti z obchodu, ekonomie a financí, které předáváme na základě praxe. Praxí chápeme možnost začít podnikat s reálnými penězi a reálnou firmou. Přijmout reálné výzvy. Vymyslet produkt nebo službu, která může být úspěšná. Naučit se pracovat v týmu. Prezentovat. Prodávát sebe a své nápady. Celkově zvyšujeme úroveň finanční gramotnosti studentů a ukazujeme jim cestu k výběru budoucího povolání.

„Dáváme každému příležitost posouvat své možnosti dál, vzít budoucnost do svých rukou a dostat se mimo komfortní zónu. Společně děláme lepší Česko“.

Propojujeme svět byznysu a škol. Díky tomu pomáháme připravovat mladé lidi na dnešní svět práce, který vyžaduje reálné zkušenosti a měkké dovednosti. Společně dostáváme do škol hodnoty podnikavosti a etického budování vztahů. Dlouhodobě vedeme mladou generaci k rozvoji.

„Vedeme studenty k objevování a rozvíjení jejich silných stránek. Díky tomu dokážou najít, co je baví a v čem jsou dobří. Získají zdravou sebedůvěru.“

MŠMT udělilo organizaci JA Czech akreditaci k provádění vzdělávacích programů akreditovaných pro účely zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, čj.: MŠMT 6761/2015-1-284. Organizace je členem Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání, která je přímo řízena Ministerstvem financí ČR. Vzdělávací programy jsou sestaveny v souladu s RVP (Rámcově vzdělávací program).

„Pomáháme mladým lidem získat neopakovatelné zkušenosti z reálného podnikání a kontaktu s praxí.“

Konkrétní nabídku všech vzdělávacích programů naleznete na oficiálním webu JA Czech - www.jaczech.cz.

„Za více než 90 let jsme celosvětově oslovili a spojili přes 100 milionů mladých lidí, kteří se stali tvůrci svého vlastního příběhu a milionů dalších. Udržujeme silnou tradici a zároveň jsme stále noví. Zajímá nás budoucnost, a jak ji můžeme společně s vámi zlepšit.“

JA-YE Europe

Organizace JA Young Enterprise Europe je největším evropským poskytovatelem podnikatelských vzdělávacích programů. V roce 2013 se v 39 zemích zapojilo 3,2 milionu studentů. JA-YE Europe je financována převážně z darů firemních příznivců.

JA-YE Europe si klade za cíl inspirovat a připravit mladé lidi k úspěchu v globální ekonomice. JA-YE Europe je evropským regionálním operačním centrem pro JA Worldwide®.

Více informací na www.ja-ye.org.

JA Worldwide

Organizace JA Worldwide se sídlem v americkém Colorado Springs je centrála řídící celosvětovou sítí národních kanceláří JA a byla založena v roce 1919.

Podrobnější informace na www.ja.org.

Předmluva

Vážení konzultanti,

dovolte nám, abychom Vám poděkovali za to, že jste se stali dobrovolnými konzultanty výukových předmětů JA Czech a rozhodli jste se věnovat část svého času, energie a zkušeností výuce žáků a studentů.

Díky Vám budou mít žáci a studenti příležitost poznat reálný, podnikatelský svět, proniknout k principům tržní ekonomiky a pochopit praktickou důležitost a opodstatněnost ekonomických teorií, které se nyní učí ve škole. Pro žáky a studenty se stanete pojítkem mezi akademickou půdou a praktickým životem.

Vaše účast při výuce výukových programů JA Czech je opravdu velice důležitá. Umožní žákům a studentům získat zcela nový přístup k informacím, které při studiu dostávají, získat nový pohled na hospodářskou realitu i na ekonomii jako vědu a v neposlední řadě budou lépe připraveni na svůj budoucí profesní život.

Z vlastní zkušenosti víme, že spolupráce konzultanta se studenty není přínosem pouze pro studenty, ale také pro samotné konzultanty - ať už se jedná o kontakt s kreativním a inspirativním prostředím mladé generace, šanci rozvíjet své prezentační a školící schopnosti nebo možnost budovat a šířit povědomí o své firmě.

Metodická příručka pro konzultanty, kterou právě držíte v ruce, Vám poskytne dostatek doporučení a aktivit k tomu, abyste mohli výuku úspěšně vést.

Za tým JA Czech

Jitka Bulantová
programová ředitelka

Přínosy pro dobrovolné konzultanty JA Czech

- Kontakt s inspirativním a kreativním prostředím mladé generace.
- Jedinečnou možnost podílet se na vzdělávání nastupujících generací, aktivně tak pomáhat českému školství.
- Povědomí o smýšlení a chování svých budoucích klientů, kolegů či obchodních partnerů.
- Příležitost vychovávat a přímo si vybírat budoucí zaměstnance své firmy.
- Možnost budovat a šířit povědomí o své firmě.
- Šanci rozvíjet své prezentační a školící schopnosti.

Zaměstnanci JA Czech Vám rádi zprostředkují případné reference od manažerů, kteří v roli konzultantů JA působí již několik let.

Kapitola 1 | Výukové programy

Výukové programy jsou určeny pro žáky základních škol, studenty středních škol, vyšších odborných a vysokých škol. Žáci a studenti získávají informace o fungování tržní ekonomiky, pochopí její principy, výhody i úskalí.

Cílem výukových programů je:

- poskytnout žákům a studentům základní informace o charakteristikách tržního hospodářství
- pomoci pochopit ekonomické principy ovlivňující firemní rozhodování díky teoretickým i praktickým metodám výuky
- popsat úlohu vlády v tržní ekonomice
- rozvíjet etické cítění žáků a studentů, seznámit je se zodpovědným podnikáním
- poskytnout jim informace o českém ekonomickém systému, rozvíjet finanční gramotnost.

Po absolvování výukových programů JA Czech by měli studenti ovládat základy mikro i makroekonomie z teoretického i praktického hlediska. Žáci ZŠ by pak měli mít konkrétní představu o podnikání a chápat základní pojmy z této oblasti.

K naplnění těchto cílů je nutné poskytnout studentům teoretické informace, a zároveň jim umožnit získat praktické zkušenosti a poznatky úměrné jejich věku. Proto se výukové programy skládají z teoretické výuky, počítačových simulací, e-learningu i reálně fungující studentské firmy, v rámci které mají studenti možnost vyzkoušet si své znalosti a schopnosti v praxi.

Výukové programy JA Czech

JA mini-Firma

Program je určen žákům ve věku 12 – 15 let. Cílem je seznámit žáky hravou formou se základními pojmy z oblasti podnikání a umožňuje žákům proniknout do problematiky fungování firmy od jejího založení až po likvidaci. Jedná se o reálnou činnost, nikoliv fiktivní. Více informací na webové stránce [ZDE](#).

JA Poznej svoje peníze

Výchovně-vzdělávací program JA Poznej svoje peníze je zaměřen na praktické finanční vzdělávání žáků od 14 let jako předpoklad jejich zodpovědného chování v budoucnosti. Program JA Poznej svoje peníze, umožňuje žákům základních škol a studentům středních a vyšších odborných škol procvičit si praktické řešení úloh v oblasti řízení osobních financí. Aplikace je přístupná na adrese <http://poznej.jacr.cz>.

JA Firma

Studenti v rámci výuky na střední škole zakládají vlastní reálnou společnost, v rámci které pronikají do problematiky fungování společnosti od jejího založení až po likvidaci. Veškeré právní aspekty existence JA Firmy jsou obsaženy v Příručce JA Firmy, stejně tak jako další informace a podklady pro efektivní vedení studentských firem. (K dispozici u pedagoga vyučujícího program JA).

JA e-Ekonomie

JA e-Ekonomie je výukový program pro střední a vyšší odborné školy v podobě e-learningu, který umožňuje lépe porozumět podstatě hospodářských vztahů, fungování institucí a lépe se vyznat v předpokladech úspěšného podnikání. Vychází vstříc současným požadavkům na obsah a formu výukových materiálů, které mají nejen teoreticky vzdělat, ale zabezpečit také rozvoj tzv. "přenositelných dovedností", které zvyšují připravenost mladých lidí na jejich vstup do světa práce. Učební texty zahrnují komplexně zpracované informace o makro a mikroekonomické teorii doplněné potřebnými konkrétními údaji o ekonomice České republiky. Aplikace je přístupná na adrese <http://e-ekonomie.jacr.cz/>.

JA Etika v podnikání

JA Etika v podnikání - strukturu programu tvoří celkem 12 případových studií. Modul se zaměřuje na objevování osobních hodnot, rozvíjení charakteru a etiku v podnikání. Pedagog dostává přístup k tomuto modulu automaticky, když zařadí do výuky program JA Firma, ale je možno tento program vyučovat i samostatně. Program je určen pro střední, vyšší odborné a vysoké školy.

JA Titan

Počítačová simulace JA Titan jednoduše a přehledně demonstruje aplikaci mikroekonomických teorií v rámci počítačových trhů, ukazuje studentům problematiku rozhodování ve firmě a pomáhá jim pochopit základní tržní principy. Studenti jsou rozděleni do několika skupin (firem), které existují na stejném trhu, vyrábějí a prodávají stejný fiktivní výrobek a navzájem si konkurují. Simulace ukazuje studentům problematiku rozhodování ve firmě a pomáhá jim pochopit základní tržní principy. Program je určen pro střední, vyšší odborné a vysoké školy a je v anglickém jazyce. Simulační hra je přístupná na adrese <http://titan3.ja.org>.

JA Podnikatel

Studenti během vysokoškolského studia zakládají reálnou společnost (Společnost, Spolek, Projekt realizovaný školou, Spolek založený při škole na neomezenou dobu), jejímž smyslem je přiblížit studentům skutečný podnikatelský život. Studenti musí projít všemi kroky podnikání od založení společnosti, volby vedení a plánování činnosti přes marketingový průzkum a realizaci podnikatelského záměru až po likvidaci společnosti a vytvoření výroční zprávy. Více informací na webových stránkách [ZDE](#).

Kapitola 2 | Konzultant

JA Czech klade maximální důraz na praktickou část výuky, což zahrnuje nejen výuku pomocí praktických cvičení a aktivit, ale samozřejmě poskytnutí co největšího množství informací a zkušeností z reálného podnikatelského života. To je možné pouze za pomoci Vás - odborného konzultanta, reprezentanta podnikatelské komunity, který do výukových programů přináší nejen teoretické znalosti, ale hlavně praktické zkušenosti. Díky konzultantům se daří pedagogům vést žáky a studenty zcela jiným směrem, než jsou zvyklí při tradiční výuce.

Význam zapojení konzultanta v rámci programů JA Czech pro žáky a studenty

- Zprostředkování kontaktu se zástupcem z řady podnikatelského či veřejného sektoru
- Rozšíření znalostí, zejména pak možnost porovnat informace získané teoretickou výukou s podnikatelskou realitou.
- Informace z praxe umožní studentům pochopit zákony ekonomie jako celku.
- Nový pohled na probíranou problematiku.
- Dát středoškolským studentům profesní vzor.
- Pomoc při přípravě studentů na soutěže organizované JA Czech a JA-YE Europe.

Formy účasti konzultanta na výuce

Forma a míra Vaší konzultantské účasti na výuce programů JA je závislá zejména na Vaší ochotě a možnostech spolupracovat s pedagogem a studenty. Vyučující je pro Vás nejlepším zdrojem informací o škole, studentech, i o výukových programech JA. Na základě jeho/jejích informací máte možnost zvolit takovou formu spolupráce, která Vás bude nejméně zatěžovat a která bude přínosná pro studenty, vyučující i pro Vás.

Možnosti zapojení konzultanta

Přednáška ve třídě/škole

Jednorázová akce, obsah přednášky si konzultant dohodne s pedagogem. Obvykle konzultant představí svoji profesi a firmu, následně zodpoví dotazy žáků/studentů, poskytne doporučení pro jejich další studijní či profesní vývoj, eventuálně další témata dle vlastního výběru konzultanta.

Časová náročnost je 45 – 90 min.

Spolupráce na workshopech JA Czech

Jde o akce JA, kde cílovou skupinu tvoří žáci/studenti různých škol, místem konání jsou zpravidla firemní prostory. Přednášející jsou obvykle 1 – 3 zaměstnanci firmy. Workshop bývá obohacen exkurzí v dané firmě. Jako místo konání akce se využívají také prostory partnerských vysokých škol.

Časová náročnost je 90 – 120 min.

Účast v porotě na „Veletřhu JA Firem“

Porotce je proškolen pracovníky JA Czech o projektu JA Firma a pravidlech veletrhu. Pro své rozhodování obdrží podkladové materiály.

Časová náročnost je jeden pracovní den + čas na hodnocení výročních zpráv před veletrhem (hodnocení výročních zpráv probíhá elektronicky).

Účast na jiných akcích v průběhu školního roku

V průběhu školního roku je organizována řada doplňujících akcí, pro jejichž úspěch je účast odborníků z praxe důležitá. Příslušná kancelář JA Czech Vás bude informovat o chystaných aktivitách.

Časová náročnost se liší od jedné či dvou hodin po jeden pracovní den, dle konkrétní akce.

Výuka kurzu JA Czech na základních školách a víceletých gymnáziích

Konzultant si může zvolit školu dle vlastního výběru nebo mu školu vybere pracovník JA Czech v příslušném regionu. Více informací Vám poskytne programový manažer.

Konzultantská činnost pro střední, vyšší odborné a vysoké školy zaměřená na konkrétní skupinu studentů

Konzultant se účastní výuky ve zvolené třídě JA Czech zpravidla jednou měsíčně tak, aby měl možnost doplňovat výuku učitele o praktické zkušenosti a vědomosti. Činnost konzultanta může obsahovat spolupráci a konzultace pouze v některých, ale i ve všech programech JA Czech vyučovaných na dané škole či v dané třídě.

Časově nejnáročnější forma spolupráce, na oplátku Vám ale umožní největší sejití se studenty. V ideálním případě se konzultant účastní výuky přibližně jednou měsíčně tak, aby měl možnost konzultovat a zapojit se do všech činností studentů. V závislosti na Vašich časových možnostech i potřebách vyučujících je však možné zvolit jiný model vzájemné spolupráce. V každém programu se pro Vás otevírá řada příležitostí, jak naplnit své poslání konzultanta a napomoci studentům svými znalostmi a zkušenostmi. Nelze pochopitelně obsáhnout veškeré praktické aktivity, které může konzultant provádět, přesto se Vám pokoušíme dle výukových programů níže navrhnout několik základních činností, kterým je vhodné se při spolupráci na výuce věnovat.

Popis konzultantské činnosti pro jednotlivé výukové programy:

JA mini-Firma, JA Firma, JA Podnikatel

Činnost studentské firmy patří k nejoblíbenějším výukovým programům JA Czech. Žáci/studenti během školního roku/akademického roku zakládají reálnou společnost, jejímž smyslem je přiblížit žákům/studentům skutečný podnikatelský život. Žáci/studenti musí projít všemi kroky podnikání od založení společnosti, volby vedení a plánování činnosti přes marketingový průzkum a realizaci podnikatelského záměru až po likvidaci společnosti a vytvoření výroční zprávy.

Díky programu se žáci/studenti učí rychleji vzájemně komunikovat, spolupracovat a rozhodovat se, nést zodpovědnost i podnikatelské riziko, vzájemně se hodnotit, rozvíjet své organizační i řídicí schopnosti, nakládat s penězi, musí jednat se státními orgány, s vedením školy i s dodavateli a odběrateli. Činnost v programu tak žákům/studentům nejen umožňuje rozvíjet své schopnosti, ale zároveň jim přibližuje samotný charakter podnikání v tržní ekonomice.

- JA mini-Firma (program na ZŠ)
- JA Firma (program na SŠ a VOŠ)
- JA Podnikatel (program na VŠ)

Konzultant většinou předává know-how ve následujících čtyřech oblastech:

Manažerské dovednosti

Žáci/studenti jistě přivítají možnost získat konkrétní informace o základních manažerských dovednostech. Díky Vaším zkušenostem mají skvělou příležitost lépe pochopit základní principy obchodního jednání, profesionálního vystupování a komunikace, důležitost oblečení, vzhledu a prvního dojmu, apod. Studenti se až dosud většinou pohybují mezi svými vrstevníky. V rámci výukových předmětů JA Czech však přicházejí do styku s podnikatelskými subjekty i státními

organizacemi, které očekávají jiné formy jednání, než na které jsou zvyklí. Díky Vám, Vašemu vystupování i Vašim radám tak mají možnost lépe se v nových situacích orientovat.

Výroční zpráva, prezentace

Stejně tak je možné s žáky/studenty spolupracovat při přípravě na „Veletrh JA Firem“, ve které osobně i formou výroční zprávy prezentují svou činnost. Právě na tomto veletrhu by měli žáci/studenti projeviti svou odbornou zdatnost a soutěžní porotě nejen předložit skvěle připravenou výroční zprávu, ale také profesionálně prezentovat svou činnost u veletržního stánku a před publikem, obhájit své podnikatelské cíle i výsledky a přesvědčit porotu o svých kvalitách.

Průběžné konzultace činnosti firmy

Pro činnost studentské firmy budou zajisté velice prospěšné Vaše praktické rady a konzultace. Velice důležité budou při rozhodování studentské firmy o předmětu činnosti, při jednání s úřady, s bankou apod. Žáci/studenti si totiž často neuvědomují komplikace spojené s určitými podnikatelskými činnostmi a pro Vás bude jistě snadné upozornit na možné překážky, případně spolu s vyučujícím studenty při volbě podnikatelského záměru usměrnit. Stejně tak při samotném fungování studentské firmy - při jednání s úřady, při otevírání bankovního účtu, při vedení účetnictví, při řešení vzniklých organizačních problémů – budou Vaše rady či postřehy neocenitelné. Činnost studentské firmy je samozřejmě na nižší úrovni než je tomu ve Vaší firmě, přesto se studenti potýkají s řadou problémů, které jsou velmi podobné těm, které se řeší i ve velkých společnostech. Žáci/studenti se do řady situací dostávají poprvé, a proto máte jedinečnou příležitost poradit a pomoci jim tak uspět již při prvních pokusech a podpořit jejich zájem a kladný vztah k podnikání a k ekonomice vůbec.

Komplexní zapojení

Do činnosti programu je samozřejmě možné zapojit se mnohem hlouběji. Řada Vašich kolegů se podílí na činnosti studentské firmy finančně – při úvodním získávání kapitálu se stávají sponzory studentské firmy – či pomáhají jinou formou – stávají se dodavateli či odběrateli vyrobených výrobků či poskytovaných služeb. Je pochopitelně možné pomocí vašich kontaktů zprostředkovat spolupráci studentské firmy s jinými podnikatelskými subjekty. Šíře spolupráce konzultanta se studentskou firmou je prakticky neomezená a záleží pouze na Vašem rozhodnutí jakým způsobem „svým“ žákům/studentům můžete pomoci.

Vaše konzultace v tomto směru se nemusí vždy odehrávat přímo ve škole. Je samozřejmě možné nabídnout žákům/studentům občasně konzultace přímo u Vás v kanceláři nebo online. Jistě tak ušetříte svůj čas a zároveň budete schopni zástupcům studentů poradit s jejich činností stejně jako u nich ve škole.

JA Poznej svoje peníze

Výukový program JA Poznej svoje peníze je zaměřen na praktické finanční vzdělávání žáků základních škol a středoškolských studentů jako předpoklad jejich zodpovědného chování v budoucnosti. Program umožňuje žákům/studentům procvičit si praktické řešení úloh v oblasti řízení osobních financí. Konzultant zde může uplatnit své znalosti a zkušenosti s financemi.

Program si klade za cíl soustředit se na komplexní rozvoj studentů v oblastech:

- rozvoj základní finanční gramotnosti
- rozvoj zodpovědného chování
- aktivní přístup k řešení problémů, orientaci na etické jednání
- v neposlední řadě procvičuje efektivní využívání prostředků moderní komunikační technologie – pro své cíle využívá předmět aktivně prvky e-learningu

Žáky/studenty budou určitě zajímat Vaše firemní, ale i osobní zkušenosti se vším, co se týká peněz a jejich praktického užití (využívání platebních nástrojů, využití úvěrů, jejich přednosti, ale i rizika...), zkušenosti s bankami a jejich produkty, ale i praktické informace o daních a jejich placení.

Vzhledem k šíři problematiky týkající se „peněz“ Vás určitě některé kapitoly a témata osloví a budete chtít žákům předat své praktické znalosti a zkušenosti s danou problematikou. Velmi přínosné budou informace o praktickém využití e-learningu, pokud s ním máte osobní zkušenosti, podělte se o ně se žáky.

JA e-Ekonomie

JA e-Ekonomie je výukový program pro střední a vyšší odborní školy v podobě e-learningu, který umožňuje lépe porozumět podstatě hospodářských vztahů, fungování institucí a lépe se vyznat v předpokladech úspěšného podnikání. Konzultant zde může uplatnit své znalosti a zkušenosti v oblasti financí, marketingu, obchodu a mezinárodních vztazích. Online cvičebnice navazuje na tradiční učebnici Aplikované ekonomie.

Program si klade za cíl soustředit se na komplexní rozvoj studentů v oblastech:

- rozvoj základní finanční gramotnosti
- rozvoj zodpovědného chování
- aktivní přístup k řešení problémů, orientaci na etické jednání
- v neposlední řadě procvičuje efektivní využívání prostředků moderní komunikační technologie – pro své cíle využívá předmět aktivně prvky e-learningu

Studenty budou určitě zajímat Vaše firemní i osobní zkušenosti se vším, co se týká peněz, daní, marketingu a obchodování.

Vzhledem k šíři problematiky týkající se „ekonomie“ Vás určitě některé kapitoly a témata osloví a budete chtít studentům předat své praktické znalosti a zkušenosti s danou problematikou. Velmi přínosné budou informace o praktickém využití e-learningu, pokud s ním máte osobní zkušenosti, podělte se o ně se studenty.

JA Etika v podnikání

Mezinárodní vzdělávací program Etika v podnikání poskytuje studentům z celého světa příležitost zapojit se do studentských diskusí z oblasti etiky v podnikání prostřednictvím dvanácti případových studií. Program se zaměřuje na objevování osobních hodnot a rozvíjení charakteru.

Texty programu Etika v podnikání jsou v anglickém i českém jazyce. Učitelé tak sami rozhodnou, zda diskuse nad etickými problémy budou probíhat v češtině nebo angličtině.

Doporučená věková kategorie studentů

Program je doporučován pro věkovou kategorii 16 - 22 let.

Struktura programu a doporučená časová dotace

Strukturu programu tvoří celkem 12 případových studií, každá je zaměřena na jeden tematický celek. Obsahem případových studií jsou eticky sporné příběhy z reálných firem. Tyto příběhy tvoří východisko pro skupinové studentské diskuse. Program je dvanáctitýdenní, každý týden je k dispozici jedna případová studie. Doporučená hodinová dotace na jedno téma (v jednom týdnu) jsou 2 vyučovací hodiny.

Probíraná témata

1. Co je to Etika ([ukázka případové studie](#))
2. Základní hodnoty
3. Osobní hodnoty
4. Osobní žebříček hodnot
5. Hlavní hodnoty v praxi - jak morálně rozhodovat
6. Nesoulad mezi hodnotami - proč je tak těžké udělat správnou věc
7. Překážky v cestě ke správnému rozhodování - 4 druhy motivace

8. Osobní hodnoty a etika v podnikání
9. Etika v podnikání ve vztahu ke společnosti - tolerance, etika, hodnoty
10. Podnikání, společnost a svět - 20 skvělých citátů na téma, jak důležité je mít charakter
11. Proč vaše budoucnost záleží na etice
12. Etika, kdo jste a kým se stáváte

Etika je jedním z nejdůležitějších témat naší současné společnosti. Ze zkušenosti vyplývá, že v současné společenské situaci je velmi obtížné přesvědčit žáky/studenty o zachování zásad etiky v podnikání a získávání peněz postupně po menších částkách poctivým a pracovitým přístupem. Zde přichází velmi důležitá osoba konzultanta, praktika, který může žáky/studenty přesvědčit o tom, že být etický je nejen možné, ale jde to velmi dobře - nejdůležitější je začít. Konzultant coby člověk, který zdarma věnuje svůj čas škole proto, aby pomohl studentům se naučit něco nového, již tuto cestu nastoupil a jde tedy skutečně příkladem.

JA Titan

JA Titan je internetovou verzí ekonomické simulační hry, která umožňuje týmům řídit fiktivní firmy a vzájemně si konkurovat při výrobě a prodeji fiktivního výrobku. Smyslem této počítačové simulace je zřetelně demonstrovat aplikaci mikroekonomických teorií v počítačově generovaném trhu a umožnit žákům/studentům na vlastní kůži pocítit složitost rozhodování managementu výrobních firem.

Simulace dávají konzultantovi ideální příležitost spojit své teoretické znalosti a praktické zkušenosti s podnikatelským citem. Konzultant může pomoci žákům/studentům praktickými radami a postřehy rychleji pochopit simulované situace, lépe se zorientovat ve finančních zprávách a zvýšit tak kvalitu rozhodnutí v jednotlivých periodách simulovaného období.

Jako konzultant se tedy můžete zapojit do samotné výuky počítačových simulací, do objasňování obecných principů či jednotlivých situací. Lze též asistovat při vysvětlování počítačových finančních zpráv – podkladů pro seriózní rozhodování. Samozřejmě se lze zapojit přímo do simulace jako jeden z aktérů. Počítačový program umožňuje simulovat ekonomiku v období hospodářské recese či pochopit důvody změn v jednotlivých rozhodnutích jako reakci na probíhající změny v celém hospodářství. Žáci/studenti také mají možnost zapojit se do soutěže.

Kapitola 3 | Všeobecné pokyny pro konzultanta

Spolupráce s učitelem

Vyučující programů JA Czech je pro Vás nejlepším zdrojem informací o škole a o žácích/studentech ve Vaší třídě. Komunikace s učitelem je klíčem k Vašemu úspěchu při výuce programů JA.

Zptejte se učitele:

- Jaké jsou představy vyučujícího o Vašem zapojení do výuky? Jak si vzájemnou spolupráci představuje? Jakou podobu bude mít Vaše vzájemná komunikace při přípravě?
- Jakým výukovým programům JA se studenti nebo žáci při výuce věnují?
- Jak jsou žáci/studenti aktivní? Který program JA je nejoblíbenější?
- Jaké jsou akademické schopnosti studentů, kolik studentů se chystá na vysokou školu, o jaké profese mají zájem...? Na ZŠ mohou být vodítkem informace o tom, na kterou SŠ by se chtěli žáci hlásit, či zda mají již představu o svém budoucím zaměstnání.
- Jaké je sociální a ekonomické zázemí žáků/studentů? Je nutné brát ohled na prostředí, v němž žijí?
- Mají žáci/studenti pravidelný přístup k aktuálním informacím, dennímu tisku, internetu... jak využívají získané informace ve škole?
- Existují ve třídě nebo ve škole nějaká důležitá pravidla, o nichž bych měl/a vědět?
- Jaké způsoby výuky jsou ve třídě neúčinnější?
- Jaké pomůcky mám k dispozici (audiovizuální technika, kopírování materiálů, atd..)?

Podle míry Vašeho zapojení, je vhodné si ve spolupráci s učitelem stanovit vzdělávací plán:

- co budeme učit – **cíl**
- jak dlouho – **časové vymezení**
- jakým způsobem – **metoda**
- jak zjistíme výsledek – **způsob zhodnocení**

Seznamte se s žáky/studenty

I když vám učitel může o žácích/studentech říci mnohé, měli byste se snažit vytvořit si s nimi svůj vlastní vztah. Vzpomeňte si na svá školní léta. Přestože se mnohé změnilo, žáci a studenti jsou ve své podstatě stále stejní.

Žáci i studenti jsou:

- Součástí svého společenství. Jsou mnohem více ovlivňováni svými přáteli než dospělými nebo jinými autoritami.
- Zvědaví. O otázce, která se jich bezprostředně týká, chtějí vědět všechno a hned.
- Citliví. Považují se za dospělé a chtějí, aby se s nimi zacházelo jako s dospělými. Od vás je dělí především množství zkušeností, které jste Vy za dobu své praxe nabyli, a o které se s nimi nyní chcete podělit.

Žáci/studenti se budou zajímat o Vás a o Vaši práci. Budou se zajímat o to, jak jste se ke své práci dostali i o to, co děláte ve volném čase. Stanete se pro ně velmi důležitým vzorem.

Seznamte se s učebními materiály a organizací JA Czech

Abyste mohli své znalosti žákům a studentům předat co nejlépe, je vždy vhodné se seznámit s materiály, které studenti při výuce používají a s informacemi, se kterými pracují. Z tohoto důvodu si můžete:

- půjčit si učební materiály od vyučujícího programů JA Czech
- nechat si ukázat fungování počítačových simulací
- seznámit se předem s činností studentské firmy
- prohlédnout si internetové stránky školy, případně studentské stránky a samozřejmě stránky organizace JA Czech <http://www.jaczech.cz>

Kapitola 4 | Pedagogické tipy

Protože většina z vás, konzultantů výukových programů JA Czech, nemá za sebou pedagogickou zkušenost, tato příručka vám nabízí následující tipy:

Poprvé ve třídě (s žáky/studenty)

- Hned na úvod je dobré žáky/studenty seznámit s tím, jaká bude Vaše úloha ve výuce a jaký máte společný cíl (co studenty čeká).
- V případě dlouhodobé spolupráce a samostatných vstupů je dobré si s žáky/studenty stanovit pravidla v hodině (např. ve skupině mluví vždy jen jeden, pravidlo STOP - žák se nemusí účastnit aktivit, které mu jsou nepříjemné, pravidla ohledně jídla a pití v hodině, pravidla ohledně volného pohybu po třídě...).
- Je dobré se žáků/studentů zeptat, co by se od Vás chtěli dozvědět k tématu i mimo něj.

Jak udržet hodinu ve správném tempu

- Pohybujte se po místnosti. Nezástávejte při výkladu na jednom místě.
- Nemluvte déle než 5-10 minut v kuse.
- Když budete psát na tabuli, nemluvte při tom. Až budete chtít studentům něco říci, otočte se k nim čelem, aby Vám mohli rozumět.
- Používejte příklady ze své vlastní zkušenosti nebo se snažte odkázat studenty na jejich vlastní zkušenost.
- Snažte se o tzv. komunikaci oběma směry. Neustále se ujišťujte, že žáci/studenti vědí, o čem hovoříte.
- Střídejte styly vedení:
 - demokratický - vhodný téměř pro všechny situace
 - liberální (volný) - spíše pro výjimečné situace, hlavně neformální příležitosti
 - participativní (řešení necháváme vždy na skupině, pouze hodnotíme) - vhodný pro silně motivované skupiny
 - autoritativní - je vhodný při nedodržování pravidel nebo když se vzdalujeme od stanoveného cíle.
- Pracujte s hlasem - v případě, že chcete upoutat pozornost (např. po aktivitě), je lepší úplně mlčet a ukázat na papír s pravidly, nikdy se s žáky/studenty nepřekřikujte. Až začne být ve třídě opět klid, naopak začněte mluvit potichu, vzbudíte tak větší pozornost. Velmi důležité je hlídat si tempo řeči, hlavně u nově probíraných témat je vhodné mluvit pomalu a kontrolovat, jestli studenti všemu rozumí.
- Udržujte kontakt očima. Přísný pohled na žáka/studenta, který vyrušuje, je často postačujícím krokem k získání jeho pozornosti.
- Snažte se do výuky zapojit všechny žáky/studenty.
- Snažte se co nejčastěji objevovat ve fyzické blízkosti žáků/studentů, kteří vám nevěnují pozornost.
- Požádejte učitele, aby s vámi neustále spolupracoval.

Jak navodit atmosféru

Způsobů jak motivovat žáky/studenty je celá řada a je jen na vás jakou metodu zvolíte. Před jejím výběrem si ale zkuste položit následující otázky:

- Proč je právě tohle téma pro žáky/studenty důležité a jak ho využijí?
- Jaké vazby má téma na to, co se již naučili, jak staví na dovednostech, které si již žáci/studenti osvojili?
- Jak téma souvisí s osobními zkušenostmi žáků/studentů a jejich zájmy?

Jak vést diskusi

- Oslovujte žáky/studenty jménem. Budou to považovat za projev respektu a osobního zájmu z vaší strany. Protože je těžké zapamatovat si jejich jména, můžete používat jednoduché jmenovky nebo zasedací pořádek.

- Snažte se pokládat otázky s otevřeným koncem, který bude studenty stimulovat k přemýšlení a k diskusi.
- Vyhýbejte se kladení otázek typu: „Může mi někdo odpovědět na tuto otázku?“ Snažte se raději vždy některého z žáků/studentů jmenovitě vyvolat. To vám zároveň dává příležitost soustředit se i na méně průbojně a aktivní studenty, kteří se možná nehlásí, ale mohou znát správnou odpověď.
- Když položíte studentům otázku, dejte jim trochu času na rozmyšlenou. Trocha tvořivého ticha je v pořádku a studenti ocení vaši trpělivost. Neodpovídejte si na otázky sami, v nejhorším případě vyvolejte dalšího studenta.

Podporujte žáky/studenty v tom, aby i oni vám kladli své otázky. Snažte se jejich otázky a odpovědi nekritizovat. Žáci/studenti v tomto věku jsou často nejistí a bojí se neúspěchu. Pokud se vám stane, že neznáte odpověď na otázky žáků/studentů, přiznejte to a slibte jim, že se pokusíte do příští hodiny vše potřebné zjistit. Takového přístupu si budou studenti velmi cenit!

- Abyste mohli stimulovat diskusi, ptejte se žáků/studentů na jejich názor či pocity. Pokud budete vyžadovat definice a fakta, diskuse se může zcela zbrzdít.
- Nekritizujte otázky z řad žáků/studentů. Všechny jejich otázky si zaslouží upřímnou odpověď.
- Snažte se používat hodně místních, konkrétních a známých příkladů.
- Nepřednášejte déle než 5-10 min vcelku. Zopakujte hlavní body, které chcete pokrýt. Žáci/studenti si budou pamatovat, která témata jste prodiskutovali dříve a která později.

Jak vést diskuse o sporných záležitostech

Při diskusi o sporných otázkách lze postupovat následovně:

- Pojmenujte problém.
- Sežeňte informace, ujasněte osobní a společenské cíle a hodnoty, které jsou předmětem rozhodování.
- Sestavte seznam možných řešení (k řešení etického či jiného sporného problému existuje obvykle více možností, z nichž více než jedno může být správné).
- Analyzujte náklady a okamžité a dlouhodobé důsledky každé alternativy.
- Vyberte řešení, které se shoduje s vašimi cíli a uznávanými hodnotami.

Jak vést práci ve skupinkách

- Než žáky/studenty rozdělíte do skupin, vysvětlíte jim stručně, co budete dělat.
- Poradte se s učitelem, jak nejlépe rozdělit žáky/studenty do skupinek tak, aby skupinky byly vyrovnané. K rozdělení do skupinek můžete používat netradiční metody (Např.: Pokud budete mít 20 studentů a budete je chtít rozdělit do čtyř skupinek po pěti žácích/studentech, můžete napsat na kousky papíru různé druhy zvířat - 4 druhy zvířat, od každého druhu pět lístečků - pak necháte žáky/studenty, aby si každý vytáhl jeden srolovaný lísteček a snažil se ukázat pomocí mimiky a zvuků, jaké zvíře si vytáhl. Tak poznají žáci/studenti navzájem, kdo ke komu patří.)
- Pokud zadáte skupinám nějaký úkol, procházejte vždy po třídě, abyste mohli zodpovědět případné dotazy a ujistili se, že žáci/studenti vědí, co mají dělat a věnují se svému úkolu.
- Jmenujte nebo nechte skupinu, aby ze svého středu vybrala mluvčího skupiny. Žáci/studenti ve skupinách by měli vědět, že po určitém čase budou zodpovědní za to, aby se o svá zjištění podělili se zbytkem třídy.

Příklady aktivit

- **Hraní rolí** - Žáci/Studenti dostanou role konkrétní/obecné a musí reagovat tak, jako by šlo o reálnou situaci. Žáci/Studenti by si neměli scénku dopředu nacvičovat. Metoda slouží k lepšímu pochopení druhých lidí i sebe sama.

- **Případová studie** (Case study) - popis zobecněné problémové situace, který by měl vycházet z praxe. Metoda slouží k uvědomění si problému, jeho příčin a možného způsobu řešení.
- **Brainstorming** - metoda hledání řešení skupinovou diskusí. Žáci/Studenty seznámíme s tématem a rozdělíme nejlépe do skupin po třech. Každý návrh k tématu trojice je zaznamenán, potom se skupiny spojí po šesti a vyberou tři nejlepší návrhy, následuje skupinová diskuse všech žáků/studentů s cílem dojít k jednomu závěru/způsobu řešení, který je pro všechny přijatelný.
- **INSERT** - metoda práce s neznámým textem. Žáci/Studenti si symboly v textu označují informace, které již znají, jsou pro ně nové (+), nechápou (?), jsou sporné (-) s tím, co dosud znali. Následuje sumarizace informací např. na tabuli a ujasnění sporných a nových bodů.
- **Kmeny a kořeny** – třída se rozdělí do skupin po šesti, v každé skupině si žáci/studenti mezi sebou vyberou člena = „kmen“, který bude zapisovat všechny informace k vybranému tématu, které mu přinesou „kořeny“ (ostatní ze šestice). Cílem je, aby žáci/studenti informace získali od členů jiné skupiny, učitele, z literatury, internetu atd. Po uplynutí časového limitu se „kořeny“ vrátí ke svému „kmeni“ a sumarizují získané informace do smysluplného celku, který potom před třídou prezentují.
- **Učíme se navzájem** - malá skupina žáků/studentů si přečte část textu, jeden z nich tuto pasáž shrne a předá o ní výklad celé třídě, následně přednese otázky plynoucí z této části textu a zkusí odhadnout, jak bude text pokračovat. Další skupina, potom stejným způsobem pokračuje. Je dobré dát všechny části textu skupinám najednou a zajistit tak přímou návaznost.

Kde hledat inspiraci

- Kooperativní učení a vyučování: teoretické a praktické problémy / Hana Kasíková - 1. vyd. /Praha: Nakladatelství Karolinum, 2001, 2004
- Kritické listy: čtvrtletník pro kritické myšlení ve školách
- Skupinová dynamika ve školní třídě / Soňa Hermochová -1. vyd., Kladno: AISIS, 2005
- Respektovat a být respektován / Pavel Kopřiva ...[et al.] - 2. vyd., Kroměříž: Spirála, 2006
- Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP / Helena Grecmanová, Eva Urbanovská - Vyd. 1. Olomouc : HANEX, 2007

Co dělat, když...

- ... žáci/studenti jsou pasivní. Ostýchavé žáky/studenty postupně žádejte, aby psali na tabuli, rozdávali pomůcky apod. Dávejte jim takové otázky, na které mohou jednoduše odpovídat.
- ... máte ve třídě mimořádně aktivního (a upovídaného) žáka/studenta. Pokud by tento student ohrožoval kvalitu hodiny, požádejte jej/ji, aby zůstal po vyučování, pokud s vámi chce prodiskutovat některé otázky.
- ... žáci/studenti se nedokážou držet tématu. V tomto případě použijte vizuální pomůcky, které všem pomohou zaměřit pozornost na probírané učivo. Nezapomeňte na nápisy a tabuli = téma/cíl hodiny.
- ... začínáte ztrácet kontrolu nad třídou. Změňte tempo. Dobrým kontaktem očima a přátelským postojem si znovu můžete získat pozornost. Snažte se být ve fyzické blízkosti žáka/studenta, který působí rušivě, někdy se tím podaří problém vyřešit. Pokud však vyrušuje několik žáků/studentů současně, je pravděpodobně čas přejít k jinému námětu nebo zkusit jinou metodu výuky Vaši žáci/studenti jsou nadprůměrně nadaní. Umožněte jim, aby se do některého problému ponořili hlouběji. Využijte jejich potenciálu a snažte se je povzbudit k tvořivosti.
- ... Vaši žáci/studenti se učí pomalu nebo je omezuje nějaká jiná nevýhoda. Aby byla výuka úspěšná, je nutná zásadní spolupráce s učitelem. Zpomalte tempo, zredukujte cíle a více používejte vizuální pomůcky a aktivity.

... a nezapomeňte: hlavně se dobře bavte! ☺

Více informací o JA Czech a našich aktivitách naleznete na <http://www.jaczech.cz> nebo na našem [facebooku](#).

